

Oponentský posudek
k bakalářské práci Alexandry Benické
Důsledky mediální globalizace. S užším zaměřením na televizní trh v České republice
Ing. Inna Čábelková, Ph.D.

Téma cíl práce

Tématem práce jsou globalizační procesy, které „formují, podmiňují a specifikují podstatu mediální sféry“ (s. 5.).

Při koncipování jednotlivých kapitol bylo záměrem práce „postihnout specifika jevů v telekomunikační, ekonomické, politické a kulturní praxi“ (s. 5) poté autorka aplikuje „obecné jevy mediální globalizace“ (s. 5) na televizní trh v ČR. Cílem je „přiblížit aspekty mediální globalizace na českém televizním trhu“ (s. 5).

Členění práce

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se autorka zabývá globálním diskursem globalizace, ve kterém probíhá globalizace mediální sféry, vymezuje zvolený strukturální rámec mediální globalizace a popisuje jednotlivé dimenze globalizace. V praktické části se autorka snaží aplikovat poznatky získané v teoretické části na mediální trh České Republiky, přičemž cílem těchto kapitol je pokusit se o „náčrt určitého obrazu, stavu českého televizního trhu s ohledem na globalizační procesy a poukázat na změny, které jsou spojené s těmito procesy“ (s.6).

Výzkumné otázky (s. 6 a 7):

1. Do jaké míry je televizní trh připravený na digitalizaci.

Bohužel se tato otázka, tak jak byla zodpovězena v praktické části, vůbec nevztahuje k tématu práce, kterým je globalizace. Autorka uvádí jen technické detaily připravenosti České republiky na digitalizaci a historii televizního vysílání v ČR.

2. Do jaké míry je český televizní trh, co se týče vlastnické struktury, národní a do jaké míry je součástí procesu globalizace mediálního průmyslu.

V této otázce se autorka bohužel vůbec nezabývá druhotným vlastnictvím. Obecně lze říci, že vystopovat skutečné vlastnické vztahy může být velice složité, jelikož ne vždy se podaří rozplést celou síť vlastníků. Například společnost A je oficiálně vlastněna společností B a společnost C společností D. Na první pohled společnosti A a C nemají stejného vlastníka. Může se ovšem stát, že společnost B vlastní 51% akcií společnosti D. V tomto případě společnost B fakticky kontroluje všechny tři společnosti A, C a D, ačkoliv to tak na první pohled nevypadá.

3. Problémy spojené s lokalizací globálních produktů (např. reality show): jaké produkty považují čeští diváci za nejatraktivnější a jaký je celkový poměr „národních“ produktů a lokalizovaných globálních produktů.

Tato otázka není zodpovězená v plné míře, jelikož se autorce nepodařilo sehnat data zahraničních pořadů vysílaných komerčními TV kanály podle objemu vysílací plochy. Navíc lze jen těžko analyticky uchopit míru lokalizace globálních produktů. V této kapitole není úplně zřejmé z čeho autorka usuzuje, že „český televizní trh je poměrně zdravý“ (s.43) a jak toto „zdraví“ definuje. Je to tím, že se ještě vyrábějí české filmy, a tak „televizní kanály nejsou nucené nakupovat ve velkém množství zahraniční televizní programy“? (s. 43) Co znamená, že kanály jsou nebo nejsou nucené? Proč? I kdyby byly nucené, nevolí si výrobu vlastních programů sami? Hodně záleží na ceně produktu a ekonomické efektivitě, analýza těchto faktorů v této práci chybí.

Celkově působí první část práce dojmem sice strukturovaně napsaného, ale nepříliš hluboce promyšleného kompilátu z více knih a internetových článků. Jsou zde i nepřesnosti co se týče formální stránky citování – občas chybí rok vydání, číslo stránky, u internetových odkazů vždy chybí datům stažení a často i název článku. Autorka se hojně opírá o citáty, ovšem ne vždy je citát také analyticky zhodnocen.

Připomínky k jednotlivým stránkám

Co je to globalizace? Chybí definice.

„Čas se stal nezávislým na prostoru a prostor nezávislým na místě“ s. 9. Jak jste to myslela?

„Žijeme všichni v podmínkách vzájemné závislosti, což má mimo jiné za následek integraci globálního kolektivního vědomí“ S. 10. Jak jste to myslela?

U internetových odkazů chybí datum stažení (viz např. s. 14, poznámka pod čarou)

Některé citáty by zasloužily větší rozbor nebo komentář. Např. píšete, že „Snaha o prosazování základních amerických hodnot, svobody projevu a svobody podnikání v celosvětovém měřítku, je ze strany USA pokrytecká, z volného obchodu se stává mechanismus, kterým silné ekonomiky pronikají do slabších a ovládají je, a z volného pohybu informací se stává kanál, kterým mohou být chudým a lehce zranitelným společnostem vnuceny životní styly a hodnotové systémy“ (s. 19, autorka cituje Schillera, bohužel není zde uveden rok vydání, ani druhý autor Marek Šebeš viz. seznam použité literatury). V tomto kontextu bych po tomto citátu uvítala diskusi na téma, zda je vůbec možné vnutit někomu cizí životní styly a hodnotové systémy. Chybí zde strana poptávky: lidé se na americké televizní programy dívají také z nějakého důvodu - něco jim to přináší, naplňuje to určitou potřebu, jinak by se na americké pořady nedívali. Jaká je role medií ve formování hodnot? Autorka o tomto problému částečně píše na s. 20. Ovšem v kontextu této práce se mi jeden odstavec zdá velmi nedostačující. Je ale nutné uznat, že o obdobném problému autorka pojednává v kontextu kulturním na s. 28.

Z výše uvedeného vyplývá i další otázka: jak autorka vnímá diváka, nebo konzumenta mediálních sdělení?

Některé věty působí velmi normativním a málo analytickým dojmem. Například na straně 31 autorka píše: „Televize totiž není jen ideologickým nástrojem k ovlivňování veřejného mínění a neměla by se řídit jen praktikami vedoucími k maximalizaci zisku ... Televize by měla být především službou divákovi“. V čem podle autorky tato služba by měla spočívat? Jsou nutně komerční povaha a „služba divákovi“ v rozporu?

Na s. 31 autorka píše „televize by měla zaručit nezávislost a nestrannost. Dnes však mají od skutečné nestrannosti a nezávislosti daleko jak komerční, tak i, možná v menší míře, veřejnoprávní televize“. Odkud to autorka ví? Je to jen proto, že jsou vlastněny komerčními subjekty?

Celkové hodnocení

Pozitiva práce: aktualita tématu, logická a přehledná struktura, jasně vytyčený cíl práce a výzkumné otázky.

Negativa práce: poměrně povrchní výklad tématu, který se opírá hlavně o výroky jiných lidí, bez větší vlastní analýzy těchto výroků. Práce postrádá mnohé definice pojmů a má četné nedostatky co se týče formální stránky citování (občas chybí rok vydání a stránka, u internetových odkazů vždy chybí datum, seznam literatury je seřazen podle jmen autorů místo příjmení). Výzkumné otázky podle mého názoru nebyly ve velké míře zodpovězeny.

Práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení 25-30 FHS bodů.

Ing. Inna Čábelková, Ph.D.
V Praze dne 27.9.2007